

Läkartidningen

Organ för Sveriges läkarförbund
Box 5603, 114 86 Stockholm

Besök: Östermalmsgatan 40

Telefon: 08-790 33 00

Fax: 08-20 76 19 (centralredaktion)
08-20 74 35 (annonser)

E-post:

redaktionen@lakartidningen.se
annonser@lakartidningen.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare

Jonas Hultkvist 08-790 34 61

Medicinsk chefredaktör

Josef Milerad 08-790 34 31

Redaktionschef

Karin Bergqvist 08-790 34 91

Medicinska redaktörer

Jon Ahlberg, docent (kirurgi)
Margaretha Bågedahl-Strindlund, docent (psykiatri)
Barbro Fridén, med dr (obstetrik och gynekologi)
Anders Håkansson, professor (allmänmedicin)
Carl Johan Sundberg, docent (fysiologi)
Jan Östergren, docent (internmedicin)
Marie Annerstedt, med kand (studentredaktör)

Sekretariat

Inga-Maj Lagerholm 08-790 34 11
Britt-Marie Ström 08-790 34 79

Administration/ekonomi

Yvonne Bäärnhielm 08-790 34 74

Produktion

Christina Kjellberg (produktionsansvarig redaktör) 08-790 34 82
Marita Arvidsson (grafiker) 08-790 34 72
Mats Kardell (IT) 08-790 33 38
Grafik: Typoform (där inget annat anges)

Redaktion

Tom Ahlgren (patientsäkerhet) 08-790 35 26
Gun Berefelt (kultur) 08-790 34 80
Björn Enström (webbredaktör) 08-790 34 81
Doris Francki (redigering) 08-790 34 67
Sara Gunnarsdotter (reporter, tj) 08-790 34 63
Sara Holfve (redigering, reporter) 08-790 34 63
Jarl Holmén (medicinsk terminologi, korrektur) 08-790 34 64
Carin Jacobsson (meddelanden, redigering) 08-790 34 78
Uno Käärik (ledare, debatt) 08-790 34 87
Jan Lind (debatt) 08-790 34 84
Elisabet Ohlin (reporter) 08-790 34 97
Madeleine Ramberg Sundström (redigering, vik) 08-790 34 98
Amanda Waltenberg (redigering) 08-790 34 83
Birgit Wilhelmson (redigering) 08-790 34 94

Marknads- och annonsavdelning

Britt-Marie Aronsson (annonskoordinator) 08-790 34 95
Irene Balsam (annonsservice) 08-790 34 90
Eva Larsson (säljare) 08-790 35 06
Göran Sterner (säljare) 08-790 35 03
Vivan Streng (annonsservice) 08-790 34 73

Prenumerationsavdelningen

Hélène Engström 08-790 33 41
pren@lakartidningen.se

Läkartidningen Förlag AB

Catarina Andersson Forsman (VD)

Tryckeri Sörmlands Grafiska Quebecor AB

LEDARE

2047 Prevention, inte bestraffning!
Catarina Andersson Forsman

Läkarförbundet satsar på Almedalsveckan
Eva Nilsson Bågenholm

LT DEBATT

2049 Donationsfrekvensen ska öka med ny organisation
Dag Lundberg, Marie Omnell Persson, Torsten Malm

2050 D-vitaminbrist – ett försummat tillstånd
Kristian Svenberg, Mohamed el Mohamed, Taye Demeke

AKTUELLT

2052 »Gener och miljö går hand i hand«

2054 »Samspel mellan gen och uppväxt-förhållande«

2055 »Revolutionerande studier«

2056 Vårdval Stockholm får facklig kritik

»Största hindret att våren inte konkurransutsätts«

2057 LOU »juridiskt paradisk« för resursstarka aktörer

Oklart om Vårdval Halland är lagligt

Svårt ändra attityder till patientsäkerhet

MEDICINSK KOMMENTAR

2060 Tiden är A och O vid hjärnattack. TIA och stroke skall utredas akut – i analogi med bröstsmärta och hjärtinfarkt
Thomas Mätzsch

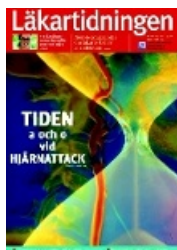
NYA RÖN

2064 Brist på tillit – ett hinder i vården efter fångelsevistelse
Sven-Olof Andersson

Dålig genetisk kunskap om migrän
Anders Hansen

2065 Offentliga operationsresultat har ingen avskräckande effekt
Anders Hansen

Diabeteskomplikationer tickande bomb
Anders Hansen



TIA och stroke ska utredas akut – i analogi med hjärtinfarkt. En långvarig fördröjning mellan symptom och diagnos respektive behandling är oförsvarbar, skriver författaren till en medicinsk kommentar. **Sidan 2060**

Foto: Science Photo Library/IBL och Nordicphotos/Tiofoto. Liten bild (Terrie Moffitt), foto: Urban Orzolek



Foto: Urban Orzolek

AKTUELLT »Tron på genetisk determinism stämmer inte«, konstaterar Terrie Moffitt, professor i psykologi, som varit i Sverige och mottagit Stockholm Prize in Criminology. Hon intervjuas i Läkartidningen om sin banbrytande forskning. **Sidan 2052**

Låg hjärt-kärlrisk hos personer med långlivade föräldrar
Ann-Kathrine Granérus

2066 Evidensbasera kejsarsnittet!
Hans Bokström

Hellre casebaserat än problembaserat lärande, anser läkarstudenter
Marie Annerstedt

Mutationer vid koronarsjukdom identifierade
Anders Hansen

KLINIK OCH VETENSKAP

2067 Få, men potentiellt svåra, skador efter intravaginal slyngplastik. Anmälningar till Personskadereglering AB har granskats
Esa Ryde-Blomqvist, Kjell Schedvins

2071 Hälsorelaterade referensintervall för natriuretiska peptider av B-typ. Lämpligheten som beslutsgränser i öppenvård fortfarande oklar
Göran Lindstedt, Nils Trydning

2076 Det är skillnad på beslutsgränser och referensintervall. Referensintervall utgår från friska individer, beslutsgränser från patienter
Göran Lindstedt, Nils Trydning

2082 Datavirus och driftavbrott i data-nätverk hotar patientsäkerheten. Avvikelsesrapport eller Lex Maria-anmälan krävs vid risk för patientskada
Ulf Boström

2087 Akut aortadissektion hos gravida – risk för dubbel död *Anders Franco-Cereceda, Karl-Henrik Grinnemo, Elisabet Anjou, Henrik Falconer, Ann Samnegård*

PATIENTSÄKERHET

2089 12-årig flicka intoxikerad av medicin för vuxna – tvingades till sjukhusvård »Kan ge både kramper och extrapyramidala biverkningar, framför allt hos barn«

Liten flicka ordinerades medicin för vuxna – apotekspersonal upptäckte felet

2090 Fel läkemedel orsakade kvinna svåra smärtor. Hade herpes – fick kräm för behandling av kondylom

Radiusfraktur ska vara gipsad tre eller fyra veckor

DEBATT OCH BREV

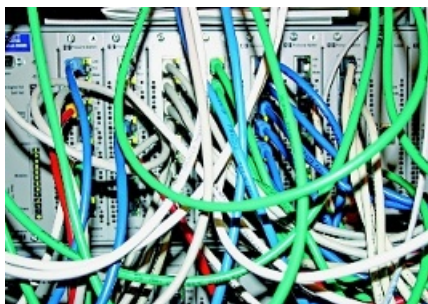
2091 Mot ett dyrt, diskriminerande sjukvårdssystem *Bengt Järhult*

2093 Bra att tystnaden äntligen bryts! *Jan Halldin*

2094 Nej till vinstdriven vård *Eric Bertholds*

2095 Replik: Ingen motsättning mellan vinst och god läkareetik *Jaan O Novek*

2096 Angående Läkarsällskapets nya riktlinjer för livsuppehållande behandling: Låt hittills rådande etiska bedöm-



KLINIK OCH VETENSKAP Patientsäkerheten hotas av datavirus och driftavbrott i data-nätverken. Sidan 2082

ningar få fortsätta gälla *Susanne Ringskog Vagnhammar*

2097 Replik: Etisk argumentation och klinisk verklighet kan med fördel förenas *Gunnar Eckerdal, Ingemar Engström, Ulf Kristoffersson, Rurik Löfmark, Karl Sallin, Hans Thulesius, Håkan Bengtsson, Lars-Åke Johnson*

2098 Sport-Extra: Bollen är rund *Bengt Fadeel*

Replik: Tro inte på allt som står i tidningen ... *Magnus Forssblad*

2099 Läkemedelsverkets förberedelser inför nya EU-förordningen om barn och läkemedel *Marie Johannesson, Eva Gil Berglund*

2100 HPV-vaccinets farlighet och ofarlighet *Elias Rubinstein*

Replik: Historien om HPV-vaccinets risker *Josef Milerad*

Personligt ansvar behövs i vården *Dennis Brinkeback*

Replik: Medvetet missförstånd *Eva Nilsson Bågenholm*

KULTUR

2101 Skönlitteratur och eget skrivande breddar perspektiven som läkare *Peter Örn*

2103 Recension

2104 LEDIGA TJÄNSTER

2106 PLATSANNONSER

2121 MEDDELANDEN

2122 Sommarkryss

**NÄSTA NUMMER,
30–31/2007,
UTKOMMER 25–27 JULI.**



Artiklar märkta med R-sigillet har genomgått referentbedömning. Varje manuskript granskas av minst en (ofta fler) av Läkartidningens stab av 220 fasta och 350 extraordinarie vetenskapliga experter. Granskningen av manuskript sker enligt internationella rekommendationer (www.icmje.org).

Skaparen får konkurrens

Enligt en medeltida judisk myt kunde rabbinen i Prag skydda sin församling mot pogromer genom att ge liv åt en jättestatya som han format av lera från floden Vitava. Lermonstret, kallat Golem, blir dock snart ett hot snarare än skydd för sin omgivning. Rabbinen kan inte kontrollera sin alltmer storvuxna och vildsinta skapelse och får avliva den med sitt eget liv som insats.

Sensmoralen är att när människan vill ta på sig Skaparens roll så släpper man också loss krafter som man inte klarar att tygla.

Att denna uppfattning lever kvar i sekulär form framgår av reaktionerna på att Craig Venter, genetikern som kartlade genomet, har ansökt om patent för en syntetiskt framställd livsform. Den kanadensiska miljöorganisationen ETC-group var först med att rapportera om Venters patentansökan för en syntetisk DNA-sträng om 382 baspar utvunnen ur en mykobakterie. ETC, som försökt stoppa Venters patent, har döpt syntetbacillen till

»Synthia« med det menande tillägget »Pandoras bug«. »Venter försöker konkurrera med Skaparen«, menar Pat Mooney, ETCs verkställande chef.

Hur objektiv är en antikommersiell organisation som ETC i sin kritik av kommersiell exploatering av forskning? Ganska så, menar marknadsliberala Economist (14 juni 2007). Eftersom Synthia egentligen är en semisyntetisk produkt och mer ett koncept än en färdig livsform, måste patentbegreppet tänjas åtskilligt för att inrymma denna idéskiss.

Dessutom borde de etiska konsekvenserna av syntetiska livsformer diskuteras och kanske regleras mer ingående. Nature (28 juni 2007) är mer orolig för att upplägget »Gud kontra Venter« kommer att skrämman den allmänna opinionen till ogenomtänkta forskningsrestriktioner liknande dem som stamcellsforskningen drabbats av.

»Sensmoralen är att när människan vill ta på sig Skaparens roll så släpper man också loss krafter som man inte klarar att tygla.«



Josef Milerad
medicinsk
chefredaktör

josef.milerad@lakartidningen.se